

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.**Hirdetés ára:**

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Zsinat és a horvát-szlavonországi evangélikusok. I. (Kruttschnitt Antal.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok. —

Zsinat és a horvát-szlavonországi evangélikusok.

I.

„Ó cs. és Ap. Kir. Felsege f. évi június hó 24-én Fiumében kelt legfelsőbb elhatározásával, legmagasb engedélyével legkegyelmesebben hozzájárulni méltóztatott ahhoz, hogy a magyarországi ág. h. evang. egyház alkotmányozó zsinatja stb. stb. f. é. decz. hó 5-ikére Budapestre egybehivassék, ott megnyitassék és megtartassék stb. stb.“

Felseges királyunknak ezen legkegyelmesebb engedélyét közli eme kedves egyházi lapunk 29-ik száma. Elolvassa benső öröm hatott át, hiszen felseges királyunk atyai kegyelmének újabb zálogát birjuk e leiratban; — de másrészt bizonyos félelemmel tekintek eme oly kegyelmesen engedélyezett zsinatnak végeredményére!

Ki tagadná, hogy evang. egyházunk legkisebb gyülekezete is a legmelegebb érdeklődéssel nem nézne a zsinatnak elébe! Az esperességek évi közgyűléseinek jegyzőkönyveiben ott találjuk az úgyszólván már stereotyp kifejezést: a zsinatra felvinni határozatlik, vagy a zsinat elé tétessék.

De ha felvetjük a komoly kérdést, valjon fog-e a zsinat mindazzal mi a zsinatra felvinni határozatlik foglalkozni, valjon tárgysorozatába felöleli-e mind ama pontozatokat melyek orvoslását avagy csak némileges rendezését tőle elvárhatni jogosítva érezzük magunkat, ugy-e kérdésre vajmi sovány vigaszt kaphatunk!

Megvannak ama bizonyos „zsinati előmunkálatok“, megküldettek, átolvastuk, s ama következtetésre jutottunk: hogyan remélhetjük a számtalan és különféle ügyes bajos dolgok helyes és célirányos megoldását, hogy ha a már meglevő bajok sem fognak gyógyíttatni; — ha az amúgy is már döcögős nehézkes egyházi administratio nem hogy könnyíttetik,

de sőt mi több, a régi megmaradván ezen elavult módhoz még több újabbi nebezekeskedés bevitetik. S itt kizárólagosan a zsinati előmunkálatoknak az egyházközségekrőli fejezetét értem, s ehhez néhány szóval szölli, lévén itt sok a javítandó, bátorodom.

E lapok 29 számában közölt Ó felségéhez benyújtott kérvény harmadik kikezdése így szól: „Ily körülmények közt, lassanként csökkent annak szükségse, hogy olyan zsinat tartassék, melynek feladata volna, egyházunk életének minden belső és külső nyilvánulásaira kiterjeszkedni; de annál inkább élénkült az óhaj, hogy amaz elvek, melyek egyházunk működését, az évek hosszú sora alatt áthatották s azokon épült szervezetünk alapintézményei, valamint azoknak erkölcsi s anyagi erősödésre vezető működése, általános érvényű zsinati törvények oltalma alá helyeztessék stb.!!“

Pedig kár, igen nagy kár egyházunk életének minden belső és külső nyilvánulásaira ki nem terjeszkedni, égető szükség lévén egyházközségeink ügyeit célirányosan rendezni.

A „Zsinati Előmunkálatok“ Egyházközség fejezetében 17. p. b így szól: „Az egyházközség közgyűlésének tagjai, az egyházközség mindazon önálló tagjai, kik az egyházközség szükségleteihez, a közgyűlés által meghatározott mértékben stb. járulnak.“

Igy volt ez eddigelé, s ennek hátrányait sajnos bár, de minduntalan kelle tapasztalnunk. Valamennyi egyháztagot mint eddigelé vala bevinni az egyházi közgyűlésbe sem nem üdvös sem nem praktikus. Nem akarom itt a nagyobb egyházakat például venni, hanem csak 4000 lelket számláló egyházat. Ilyen egyházban van körülbelül 600 szavazatképes, tehát közgyűlési tag. Az eddigi gyakorlat elegendőkép megmutatta, mily nehézséggel jár ily látogatott gyűlésen az ügy tárgyalása. Igaz, hogy mind a 600 nem is jelen meg, de a fele igen s már ennyi is sok. Ha azonban valami fontosabb ügy, választás, adókvetés stb. kerül tárgyalás alá, bizony ott van

majdnem teljes számmal a 600 tag, de kiváltkép ott a tomboló elem, s most azok kik az egyházközség állapotával, jólétének emelésével éppenséggel mitsem törődnek; azok kik soha és semmi áldozatot sem hoznak, a lármázók már napok óta készülődnek s forrongnak, szavazataikkal túlszárnyalják a józan, egészségesen gondolkodó, egyházuk érdekét szívtükön hordozó, áldozatkész elemet.

Gyűlés után büszkélkedve hirdetik győzelmük fényes sikerét. A tehetős s józan gondolkodó rész, a mérsékelték évről évre elkedvetlenednek, belátván hogy jó szándékuk a lármázók dühöngő hullámain hajótörést szenved.

Nem-e lenne jobb s az egyházi kormányzás tekintetéből a célszerűségnek is megfelelőbb akkép rendezni be, hogy minden egyház lélekszámának megfelelőleg választana egyházközségi képviselőt? Az arány különbözőkép állítható fel. Ezer lelken aluli egyház, teszem fel választ 60 képviselőt. Nagyobb egyházban az első ezer lélekre 60, s minden további ezer után 30 képviselőt. Így már most 4000 lélekel bíró egyházban volna 150 képviselő, s ezek lennének a közgyűlésnek tagjai s intézkednek az egyházi közgyűlés hatáskörébe eső minden egyes ügyben. E képviselőket az egyháztagok összessége 3—6 évi időtartamra választja. Tovább menve már most e képviselőtestület választja a presbyteriumot, a kettő együtt véve a papot tanítót stb. Ellenvetéskép mondhatná valaki, hogy ilykép az egyháztagok jogaik gyakorlatától elesnének. Nem áll pedig! Hiszen joga van bizonyos számú képviselőre szavazatát adni, s e választás által joggyakorlatát egy általa szabadon választott, általa erre tehát felhatalmazott személyre ruhazza át.

23. p. c. „a közgyűlés szavaz a felsőbb egyházi, esperességi, kerületi, egyetemes tisztviselőkre.“ Nem volna e célszerűbb mint eddig legtöbb egyházban szokás volt, az esperességi stb. tisztviselőket a presbyterialis gyűléseken választatni?

23. p. d. „a közgyűlés megválasztja az egyházmegyei közgyűlésre menendő követeit.“ Már miért e végett az egyházi közgyűlés nagy tömegét mozgásba hozni? Megtörténik, hogy a rendes esperességi közgyűlésen kívül néha 2 rendkívüli évi közgyűlést tartatnak, s most egy követ kiküldetése végett közgyűlést egybehívni nem e felesleges, mikor a presbyterialis gyűlés is elvégezheti ezt?

Ilyen s hasonló dolgok elintézése s rendezése égető szükség. Meg lehetünk győződve, hogy az egyházközség belkormányzási ügyének célszerű, — hisz ma már a legkisebb politikai község ilykép van szervezve, — ily módon való rendezése mellett, úgy a választások s fontos belügyek elintézésénél mai napig országsszerte fel-felmerülő s mindinkább tért hódító, korteskedés, visszaélés s egyházhatósági ellenszegülésnek stbinek mérges forrását bedughatjuk.

Mai nap már minden kétes existenciájú egyén, ki már sehohol és semmi téren sem érvényesítheti veszélyes észjárását s brutalitását, — lám másképp állanak a politikai községek! — Felhasználja a szá-

mára még mindég nyitva álló egyházi mezőt, — lefizeti hátralékát, így tőle a szót ki sem vonhatja meg, azután majd megint nem fizet — s itt amúgy igazában kidühöngi magát, itt rombol és pusztít. Nem szent előtte semmi, még a templom sem, s legyen ott bár esperes, esp. felügyelő, püspök vagy bárki, ő mint szavazatképes egyháztag lábbal tiporja ideális szép, — de gyakorlatban oly annyira hiányos egyházi szervezetünket; egyházi hatóságával arcátlanul szembeszáll, és az ő gorombaságai ellen mi sem használ, csak is a zsandár szuronya — gyakran még ez sem. Ezen segíteni, — zsinatunk te tennél hivatta!!!

De akkor ám nem szabad a zsinatnak abban tetszelegnie, hogy: „csökkent annak szükségé, hogy olyan zsinat tartassék, melynek feladata volna egyházunk életének minden belső és külső nyilvánulásaira kiterjeszkedni.“

Szintügy hibás a zsinati előmunkálat ott, hol az anya és leányegyház egymáshoz viszonyát tárgyalja.

Egyházközség 18. p. „..... általános elvéként kimondatván, hogy a leánygyülekezetek az anyagyülekezet előjáróságának tudta s közreműködése nélkül gyűlést nem tarthatnak.“

Ennek jogosultságát semmikép sem ösmerhetem el. Már mi alapon s mi jogon tiltatik a leánygyülekezetnek az anyagyülekezet tudta nélkül a gyűlés megtartása?

A leánygyülekezet külön kezeli vagyonát, intézkedik egyházi s iskolai ügyeiben. A leánygyülekezet nem az anyagyülekezettel, hanem csak is ennek lelkészével áll szerződési viszonyban. Az anyagyülekezet a papot a leánygyülekezetbeni fáradozásaiért bizony nem dijjazza, fuvart nem ad, a filiális tanítót nem fizeti s nem is választja, épületeinek fentartásáról nem is gondoskodik. Már pedig a joggyakorolhatáshoz bizonyos mérvű kötelesség elvállalása s teljesítése is megkívánatik. Szintügy nem helyes a 33. p. mely a leánygyülekezetnek az anyagyülekezet presbyterialis gyűléseiben való képviseltetéséről szól. Itt viszont azt mondhatjuk, — a leánygyülekezet nem járul az anyagyülekezet évi terheinek fedezéséhez tehát jogot sem gyakorolhat. Egyáltalán a belügyekben válasszuk el az anya- és a leánygyülekezetet egymástól. Rendezze s vigye kiki saját belügyeit önállólag s úgy a mint azt érdeke s jóléte megköveteli. Egyben t. i. a papválasztásban érintkezzenek, miután őt úgy az anya mint a leányegyház, bár külön külön, de hívány szerint fizeti.

Egészen más, már most azon egyházak egymáshoz viszonya, melyek egyenként nem, s csak is egyesült erővel képesek papot fizetni. Itt leányegyház nélkül anya egyház sem lehetne. Itt értem a közösséget. Itt megengedhető, sőt követelendő, hogy gyűléseiken közösen és pedig arány szerint képviselve legyenek. De itt azután ne használjuk az anya- és leányegyház elnevezést, hanem oly jelző kereendő, mely kifejezi az egytív tartozásnak, a közös-

ségnek fogalmát, például: társ, avagy egyesített, — vagy szövetségi egyházak stb.

Merészkedtem a „zsinati előmunkálatok“nak egyházközségekről fejezetéhez fenemlített néhány szerény megjegyzést tenni, eleve tudván, sokan, igen sokan nem osztják szerény nézetemet; — de azt is tudom, hogy ha arra hivatott és egyházi kormányzat terén tapasztalt férfiaink a legkisebb részletekre kiterjeszkedő ily értelmű vagy irányú javaslatot tennének a zsinat asztalára, ez egyházközségünk beléletére csak is tödvös hatásva lehetne.

Tovább menve már most, még azt is kérjük, vajjon hogyan és mikép állunk az egyháztagoknak mindeddig semmikép sem rendezett más határban fekvő birtok után fizetendő egyházi adó és párbér ügyének rendezésével.

Mit szóland ehhez a zsinat?

Talán csak nem azt: hagyjuk e kényes kérdést a jövő talán 1991-iki zsinatra, hadd fájjék azoknak is kissé a fejük! Pedig ki ismeri kiváltképp az alföldi nagy egyházakban naponta fel-felmerülő fontos s kényes emé kérdést, az bizonyos, szorongó szívvel kell, hogy kilesse a zsinatnak ez ügybeni intézkedését vagy teljes elejtését, képezvén ez ügy sok ádáz civakodásnak alapokát. Lássunk egy példát. Bács megyei Kula nagyközség evang. lakosai mint filia ez évben szervezkednek s egyházadó-kulcsot készítenek. Kula határában a cservenkai, szeghegyi, verbászi, torzsai stb. vagyonos egyházak tagjai, oly sok fekvőséggel bírnak, hogy ha birtok után a kulaiak egyházi adót szednek be, úgy Kula 300 lélekszáma daczára, a bácsi esperesség legvagyonosabb egyházai közé fog tartozni. Kérdés, Kulának van e joga határában fekvő ezen birtokokra egyházi adót kivetni? S hány ily eset van Bácskában! Évek óta vesződnek már az esperességek e kényes kérdéssel, de megállapodásra még nem jutottak.

Ha most még a zsinat sem fog intézkedni, akkor ám lássuk ennek az egyházközségekre nézve szomorú következményét! Lesz harcz, lesz perlekedés, huza-vona s végül elkedvetlenedés, sok esetben átérés is talán!

S hány ily égető kérdés elintézése váratik el a zsinattól!!

E kitérés után áttérek arra, miről tulajdonképp írni akartam; a horvát-szlavon országai evangélikusok helyzetére. Minő helyzetben vagyunk mi itt a zsinattal szemben? félt, hogy bár a zsinat megtartatik, fel is oszlik, a horvát-szlavonországi evangélikusok zsinat után ott lesznek hol előtte voltak: bizonytalan, rendezetlen körülmények között.

Eddigelé inkább mostoha gyermekei valánk a magyarhoni egyet. ev. egyháznak, s minden jel arra mutat, hogy mostohan hágy minket a zsinat is. Az előmunkálatrólunk említést sem téssen, pedig érdemes lenne s hálás munkának bizonyulna!

Kruttschnitt Antal.

BELFÖLD.

— A dunántúli evang. egyházkerület közgyűlése Pápán.

A dunántúli evang. egyházkerületnek Pápán tartott közgyűlései rendszeresen a legnépesebbek szoktak lenni. Látszik, hogy Pápa a kerületnek meglehetősen középpontjába esik. Ez idén is szép számmal gyűltek össze a kerületnek világi és egyházi képviselői egyaránt a f. hó 12-ikére hirdetett gyűlésre. A pápai gyülekezet előljáróságának kiváló tapintatát, a gyülekezet tagjainak nemes hitbuzgóságát bizonyítja az, hogy ily nagyszámu vendégsereg oly alkalmas elszállásolásra talált.

A gyűlési tagok legnagyobb része már 11-én érkezett, úgy hogy az esti 6 órakor tartott értekezlet már nagyon népes volt. Szerdán, 12-én a közgyűlést megelőzőleg 8 órakor gyámintézeti istenitiztelet volt, melyen gyülekezeti buzgó közének után Laucsek Jónás vadosfai lelkész s alsó-soproni esperes tartotta az ünnepi beszédet, Jelen. 3. r. 1, 2 v. alapján. Ker. János szavai szerint kiáltó szónak mondja a gyámintézetet, mely szinte az Urnak utját akarja egyengetni, hogy tökéletes népet készítsen és vezessen Krisztushoz. Eszközei a testvéri részvét és hitrokoni szeretet. Az alapige szerint Isten lelke szól hozzánk a gyámintézetben is és az anyallal azt mondja: Erősítsd meg — I. a kik megmaradtak, II. a kik halandó félben vannak. Az istenitiztelet után rendezett gyűjtés utján 133 frt folyt be a gyámintézet pénztárába.

A közgyűlés úgy 1/2 10 óra tájban kezdődött Radó Kálmán egyházkerületi felügyelő és Karsay Sándor püspök elnöklete alatt.

Egyházkerületi felügyelő úr rövid, de tartalmas megnyitó beszéde nagy hatást tett a gyűlési tagokra. Határozatba is ment azonnal, hogy az egész terjedelmében felvétessék a közgyűlés jkönyvébe. Mindenekelőtt utalt felügyelő úr a jelen idők komoly fontosságára. A közelgő zsinat teszi a jelen időt egyházunkra nézve oly kiváló fontosságúvá. Hisz a zsinaton egyházunkra az a feladat vár, hogy törvényeket alkosson egy jövő század számára. Kiemeli, hogy egyházunknak különösen az egyház-társasági téren, — a kül- és belmissió, az irodalom és nőnevelés terén kell fokozott tevékenységet kifejtenie. Ragaszkodásunk hitünkhoz legyen erősebb, mint ellenségeinknek megrontásunkra irányzott törekvései. Egyházunknak saját kebelében élő ellenségei ellenében fő dolog, hogy szervezzük legfőbb egyházi hatóságunkat oly módon, hogy az elég erős legyen minden idegen irányu törekvések megfékezésére és elnyomására. Egyházunk a szabadelvűség és demokracia elvein nyugszik. Ugyanezen elveken épül a jelen kor egész társadalmi élete is. Egyházunknak tehát minden jó törekvéseiben hatalmas segítségére leend a kor szelleme. Ugyanaz segítene bennünket, — ha felmerülne egyházunkban, — minden retrograd iránynak elnyomásában. Végül örömmel jelenti felügyelő úr, hogy a mult évi közgyűlés által kiküldött küldöttségnek sikerült főtiszt. püspök urat azon szándékától eltéríteni, hogy püspöki hivatalától végképp visszavonuljon s így örömmel üdvözölheti őt a kerület nevében ez alkalommal ismét a társelnöki székben.

Karsay Sándor püspök úr meghatottan mond köszönetet a kerületnek ujjal nyilvánult bizalmáért. Mult évi lemondását nem vonta vissza, de meghajolva azon okok

előtt, melyekkel a küldöttség őt maradásra készíté, tekintettel különösen a zsinat fontos teendőire, — felajánlotta s felajánlja a kerületnek és a közegyháznak roncsolt testi és lelki erőit, mindaddig míg ez állapotában egyháznak némi szolgálatot tehet. Kéri elnöktársa és az esperességi elnökségek támogatását.

A gyűlés ezzel megnyitvatván Beliczay Elek világi főjegyző s Dr. Berzsényi Dezső világi aljegyző, mandatumok lejárván, beadják lemondásukat. A gyűlés a lemondásokat elfogadván, az új választást elrendeli s miután Dr. Berzsényi elfoglaltsága miatt a jelen gyűlés végeig nem lehet jelen, a világi aljegyzői széket jelen gyűlés folyamára Nagy József kemenesaljai esperességi tiszti ügyészszel tölti be.

A közgyűlés tárgyai közül mindenekelőtt a ministeri leiratok felolvasása került sorra. Ezek között méltó sajnálattal, de egyszersmind megütköző csudálkozással vette a gyűlés tudomásul a vallás és közokt. minister azon leiratait, melyekben értesít, hogy a felső-lövői és bonyhádi algymnasiumnak a kért államsegélyt nem adhatja meg, mivel ez intézetek egyike sem képvisel állami érdeket. A gyűlés egyhangulag azon nézeten van, hogy a ministernek a két intézetre vonatkozó ítélete hiányos, illetőleg téves információnyugszik s ugyanazért elhatározza, hogy folyamódásait megújítja s az egyet. gyűlés alkalmával külön kerül. küldöttség által is törekedni fog a ministert helyesen informálni s így nála kedvező eredményt kieszközölni.

A minist. leiratok után felolvastatott báró Prónay Dezső egyet. felügyelő levele, melyben az egyet. gyűlést szept. 23-ikára hívja össze. Ezzel összeköttetésben azonnal kijelöltetnek az egyet. gyűlésre menő kerül. képviselők.

A következő tárgy a zsinat ügye volt. Az egyet. zsinati bizottságból leérkezve felolvastatott a vallás és közokt. minister leirata, melyben értesíti egyházunkat, hogy Ő Felsége a zsinat tartását s annak f. é. decz. 5-ikére Budapestre leendő összehívását legkegyelmesebben megengedte. Az egyet. zsinati bizottság e leirat alapján azonnal szétküldötte a zsinatra szóló meghívókat. A kerül. gyűlés ezek folytán szintén elrendeli a zsinati képviselők választását s hogy úgy a választások körül, mint a megbízó levelek kiállításában egységes és helyes eljárás követessék: a választási eljárás módját nyomtatott íveken fogja a gyűlekezetekkel közölni s ugyanakkor a megbízó levelek mintáit is megküldi kellő számban az esperességeknek. A választásoknál egyébként a fő eljárás abban áll, hogy a zsinati képviselők választását a gyűlekezetek rendszeren összehívott közgyűlésen ejtik meg. Minden gyűlekezet szavaz először is annyi egyházi és világi képviselőre, a hányat a zsinatra az illető esperesség küld. (A veszprémi és a tolna-baranya-somogyi esperesség t. i. 2 egyházi és 2 világi, — összesen 4, — a többi esperességek pedig 1 egyh. és 1 világi, tehát összesen 2—2 képviselőre. A választásra csak relativ többség kívántatik. Az esperességi képviselőkre szóló szavazatát jkönyvi kivonat alakjában minden gyűlekezet saját esperességi elnökségének, a tanári képviselőkre szóló szavazatát pedig az egyházkerül. elnökségnek küldi be. Az esperességi képviselőkre beadott szavazatokat az esperességi gyűlés, a tanári képviselőkre beadott szavazatokat a főiskolai kis bizottság veszi számba s ugyan ezen hatóságok állítják ki az illető megbízó leveleket is.

A zsinat költségeiről a közgyűlés oly módon gondoskodik, hogy az évi államsegélyből már eddig szerzett zsinati alaphoz, mely 1033 frtot tesz, a f. évi államsegélyből ismét 500 frtot tesz; továbbá az 5911 frtot tevő államsegély-alaphól 2911 frtot a zsinati alaphoz csatol. Egyébként pedig a zsinati költségek fedezéséről a kerület az itt megjelelt összegzen túl is a szükség szerint teljes szavatosságot vállal.*) A zsinat ügye ezen határozatokkal elintéztetvén, elnöklő Felügyelő úr komoly figyelmébe ajánlja a választó gyülekezeteknek a zsinati képviselők választásában követendő lelkiismeretes eljárást, azt, hogy minden feszélyezettséget félre téve, oly férfiakra adják szavazataikat, kiknek idejük, kedvük és képességük is leend a zsinatra váró nehéz teendők teljesítésében hasznosan közreműködni.

Fontos tárgya volt még a közgyűlésnek a kerül. főisk. nagy bizottmány jkönyve kapcsán a görög nyelv tanításának kérdése a soproni lyceum főgymnasiumában és a soproni lyceum átvétele.

Az első kérdés megítélésében alapul és irányadóul szolgált a soproni lyceum tanári karának emlékirat-szerű jeles munkálata, mely nem zárkózik ugyan el sem a kor szellemének áramlata, sem az u. n. görög nyelvi törvény által teremtett helyzet előtt, de tekintve a soproni lyceum anyagi viszonyait s azokkal összeköttetésben a görög nyelvi törvénynek tisztán átmeneti ideiglenes jelentőségét, nem tartja ajánlatosnak a pótló cursus berendezését, annál kevésbbé, mivel a lyceum jelenlegi helyiségi viszonyai között az egyenesen lehetetlen is volna. A kerül. gyűlés többeknek ellenkező felszólalása s így meglehetősen élénk vita után hozzájárult a főisk. nagybizottmánynak a tanári kar munkálatán alapuló határozatához, mely szerint a pótló cursust most egyelőre nem rendezi be, de egyúttal a főisk. nagy bizottmányt megbizza az arról való gondoskodással, hogy az jövőre miképpen legyen berendezhető.

A soproni lyceum átvételének kérdésében arról van szó, hogy a soproni lyceum épületét, mely eddig a soproni gyülekezet tulajdona volt, az egyházkerület tulajdonjogilag átvegye. E kérdés előkészítésében egy a kerület és a soproni gyülekezet képviselőiből alakult vegyes bizottság fáradozott s annak munkálata alapján a főisk. nagy bizottmány ajánlja az egyházkerületnek az átvételt. Miután a tett előterjesztések alapján s a kérdés fölött kifejtett élénk vita folyamán a közgyűlés meggyőződött különösen arról, hogy a soproni gyülekezet a tatarozási költség fejében évenként fizetendő 300 frt megajánlásában és az u. n. előtemetői telek átengedésében, valamint az iskolai gyűjtemények átadásában s a tápintézet kormányzása jogáról való lemondásában teljesen méltányos ajánlatot tett: a közgyűlés hozzájárul a főisk. nagy bizottmány ajánlatához, kijelenti, hogy a lyceumot átveszi s a főisk. nagy bizottmányt megbizza, hogy az előleges megállapodások értelmében a soproni gyülekezettel a szerződést véglegesen kösse meg.

Most került szóba az az ügy, mely a lyceum átvételét is tulajdonképpen napirendre hozta s legutóbb már elodázhatatlanná tette, t. i. a lyceumi épületnek egyes

*) A zsinati képviselők napidíját a gyűlés 4 helyett 5 frtban szabja meg.

tanhelyiségekkel, tornacsarnokkal és alumneumi helyiséggel való kibővítése, mit a közokt. kormány már pár év óta sürget. Ez ügyben a közgyűlés szinte magáévá téve a főisk. nagy bizottmány nézetét, határozatilag kimondotta, hogy a lyceum épületét a szükséghez mérten s a kor kívánalmainak megfelelően bővíteni fogja. Az építési költségek fedezésére a közokt. kormánytól építkezési állami segélyt kér. Azon nem remélt esetben, ha az állami segélyt meg nem kapná, habár csak adósságcsinálás útján tehetné, a kerület saját erejéből is építeni fog.

A közgyűlés többi tárgyai között említést teszünk még a népiskolai bizottság jelentéséről, melyet Nt. Bognár Endre lelkész úr, a bizottság elnöke röviden előszóval adott elő. Kívánatos volna, hogy közgyűléseink a népisk. ügygyel is behatóbban foglalkoznának s ne szorítkoznának tisztán a magukban véve keveset mondó statisztikai adatok meghallgatására.

Az állandó választmány jelentést tesz a gyülekezetek háztartása ügyében készített rovatos ívekről és leltármintáról, melyek a gyülekezetnek meg fognak küldetni.

Érdeklél hallgatta a gyűlés a slavoniai misszióról szóló esperesi jelentéseket, melyeknek benyomása alatt mindenki érezte, hogy vajha kellő költséggel rendelkezve többet tehetnének e misszió érdekében.

A kerül. gyámintézet szerdán délután tartotta közgyűlését s osztotta ki a segélyeket oda, hol a szükségét legnagyobbak látta. Vajha mindenüvé adhatott volna és annyit, a mennyit a szükség kíván. Mindenkinek előre táplált öröme egyházi elnökké újra Nt. Gyurátz Ferenc pápai lelkész úr választotta meg.

A kerül. közgyűlés Csötörtökön, 13-án délből végződött.

B.

*

A zólyomi ev. egyházmegye ez évi közgyűlései. (Folyt.)

Az esperességi közgyűlés — szintén a besztercebányai ev. egyház tanácsstermében — július 29-én tartatott meg. Eleinte kevesen — alig ötvenen — voltak jelen; később azonban, a szakadó eső dacára, meglehetősen megtelt a tanácssterem az egyházak képviselőivel s a tárgyalás élénk modorban folyt mindvégig.

A főesperes rövid fohásza után Csipkay Károly esperességi felügyelő utalva a tárgysorozat pontjaira, az előterjesztendő ügyeknek figyelmes meghallgatására, higgadt tárgyalására s bölcs elintézésére hívta fel a közgyűlést s azt jelenlevők szívélyes üdvözlésével d. e. 9 órakor megnyitotta. Napirend előtt Hrivnyák Sámuel a badini egyház új lelkésze letévé a szokásos fogadalmat, az esperesség szavazó tagjával jelentetett ki. Majd egyes esp. intézmények választás által újra megalakítottak; így az anyakönyvi bizottságba választott Csipkay Károly elnöklete alatt Thébusz János zólyomi lelkész és Chovan János ügyvéd; a fegyelmi választmány Jeszenszky Sándor kir. közjegyző beválasztásával nyert kiegészítést; míg az esperességi törvényszék eddigi bírói további három évre újra megválasztattak.

Következett Mockovcsák János főesperes évi jelentése, mely figyelmes részletességgel öleli fel a múlt közigazgatási év fontosabb eseményeit s a mely az esperességnek anyagi és erkölcsi állapotát eléggé kedvező színben tünteti fel. Hálaadással kezdődik a jelentés, Istent

magasztaló hálával azon kegyelméért, melylyel engedé, hogy az elmúlt év is békés, zavartalan munkának és csendes fejlődésnek esztendeje lehessen. A rend és béke nem szenvedett sehol zavaró háborítást, nem volt szükség sem a fegyelmi választmány közbelépésére, sem az esp. törvényszéknek nem akadt peres ügye.

A hitbuzgó és jótévő evangéliumi szellem lankadása miatt hangos panaszra nincsen ok; mert a gyülekezeti munka nem stagnál, mindig újabb és újabb áldozatok tanuskodnak a hitélet erejéről. Az erkölcsi állapot a mennyiben anyakönyvi adatok nyomán is konstatalható, némileg javult, mert a törvénytelen szülöttek százaléka apadt (5.1%). Jól esett hallanunk a jelentésből, hogy a gyülekezetekben egyházi és iskolai célokra hozott rendkívüli áldozatok meghaladják a 8000 frtot. Badin és Vámos új iskolákat építenek, iskolák körül nagyobb áldozatokat hoztak T. Pelsőcz, Mátyásfalva Mócsa és Felső-Lehota. Besztercebánya gymnásiumi tanárainak fizetését 100—100 forinttal emelte; Z.-Lipce lelkészének fizetését 150 frttal javította. A hívek áldozatkészsége a szokottnál itt ott fényesebben is jelentkezett. Főleg a besztercebányai egyház oly szerencsés volt, hogy ismét tekintélyesebb hagyományokhoz jutott: Bodorovszky Sámuel 5500 frtot és Horcsák Károly 150 frtot hagyott különféle egyházi és iskolai célokra. Dobronyán Balko György új orgona alapra 100 frtot ajándékozott. Az egész esperességben a hívek pénzübeli és tárgyi kegyadományai közel 9000 frtot tesznek ki; s ez a jelenlegi szűk viszonyok között elismeréssel említendő összeg. Az egyházmegyének egyes intézményei szintén fejlődtek vagyoniilag, kivéve az esperességi pénztárt, mely évről évre hanyatlik, így múlt évben is 1571 frt kiadás mellett 105 frttal apasztotta tőkét, mely csak 1517 frtból áll. Szükségessé válik az egyházak évi járulékait felemelni.

Azonban az esp. lelkész-tanítói özvegy-árva segély egyesület tőkéje szépen gyarapodott: 1080 frttal így 21,191 frtból áll, melynek kamat jövedelméből 16 nyugdíjas fél 1120 frtot kapott. A Grenchner-féle alaptól 6 özvegy papné 198 frtnyi segélyben részesült; ezen még csak 3957 frtból álló alap 124 frttal növekedett. A besztercebányai helyi nyugdíjintézet 10752 frt vagyonnal rendelkezik és öt személynek 266 frtot juttatott. Az esperességi gyámintézet bevett 630 frtot, melyből „Lipót-alapra“ 435 frt.; kerületi gyámintézetnek 113 frt. 55 kr.; Vámosnak 25 frt., Osztrólúának 16 frt és Salfalvának 6 frt jutott. (Alap tőkéje csak 79 frt). Az esperességbeni magtárak száma 28, melyek 2037 frt gabonával és 19575 frt készpénzzel rendelkeznek. Az iskolai takarékperselyekben 5859 frt található.

A főesperesnek figyelemmel meghallgatott jelentése kapcsán több ügy tárgyalatott. Első sorban felolvasatott és hódoló tudomásul vétetett Ő felségének a zsinat tartását engedélyező leirat. Az esperességnek négy követ küldésére joga lévén, intézkedett, hogy az egyházak szavazataikat szeptember hó 15-ig beküldjék az elnökséghez. A kerület részéről két középiskolai tanár is választandó, a közgyűlés Breznyik János kir. tanácsost, mint a selmeczbányai ev. lyceum igazgatóját és Böhm Károly budapesti ev. főgymnáziumi igazgatót ajánlja az egyházak bizalmába. Te-

kintettel arra, hogy a zsinati követek Budapesten tartózkodásuk idején a már megállapított 4frtnyiapidíjjal alig jöhetnek ki, másrészt tekintve azt, hogy a zsinat előreláthatólag nem fog sokáig elhúzódni s az egyházak által zsinati költségekre eddig már befizetett összegből, az egyházak további megterhelése nélkül is aapidíj felemelése lehetővé válik, az esperesség a maga követeinekapidíját 6 frtban állapítja meg. Felmerült a pótkövetek választásának kérdése is, a kik azon esetben, ha a rendes követek valamelyike a zsinatra vagy el nem mehetne, vagy a zsinatról időközben kénytelen volna bármely okból kimaradni, hivatva lennének annak helyét pótolni, hogy így az esperesség mindig teljes számu követ által lehessen képviselve. Ez irányban az egyházak még utasítást nem kapnak, de a kérdés felderítés végett a kerület elé terjesztetik: lehet-e majd később pótválasztással élni, ha esetleg annak szüksége beállana.

Örvendtes tudomásul szolgált ama jelentés, melyszerint főtisztelendő Sárkány Sámuel püspök úr ő méltósága főpásztori áldását és üdvözetét küldé azon alkalomból, midőn június 23-án Selmeczbányára való áttazásakor a zólyomi vasuti állomásnál számosan megjelentek az esperesség egyházi és világi tagjai közül s őt őszinte tisztelettel s meleg rokonszenvvel üdvözölték. Úgy szintén örvendes tudomásul szolgált az aszódi ker. leányiskola ügyében adott jelentés, mely iskola iránt esperességünk meleg érdeklődését tanúsította azzal, hogy kebelében annak javára 489 frtot gyűjtött.

Hosszabb eszmecsere fejlett ki az egyházak községi segélye tárgyában. Ugyanis a megye azon határozatot hozta, hogy az egyházaknak ne apródonként, napnap után előforduló szükségleteik szerint adják a segélyt a politikai községek, de egész évre szóló egy összegben a községi segélyt. Ez eljárás mellett egyik másik egyház kárt vallott, mivel a községi előirányzatok már augusztusban készülnek, a mikor az egyház még nem tudja pontosan jövő évi szükségletét s a később benyújtott kérvény már nem volt teljesíthető, mert az előirányzatban a segélyről gondoskodva nem volt. A gyűlés abban állapodott meg, hogy az egyházakat oda utasította, miszerint jó eleve készítsék el költségelőirányzataikat s ideje korán gondoskodjanak arról is, hogy szükségleteik fedezésére kívánt segély a községi költségvetésbe is felvétessék. Ezzel kapcsolatban arra is kötelezték az egyházak, hogy pontos költségvetésüket és számadásukat az évi jelentés kapcsán a főespereshez beküldjék. A gyűlés továbbá jóváhagyta őz v. Okolicsányiné hagyomány a ügyében kiküldött bizottság eljárását. Nevezett úrhölgy az esp. Luther árvaházra 12000 frt értékű emeletes házat hagyományozott Besztercebányán; de a végrendelet hiányos volt s egyébként is több, nehezebb feltételhez volt kötve a hagyomány elfogadása; s az örökösök perrel akarták megtagadni e végrendeletet, azért a bizottság 6000 frtban kiegyezett az örökösökkel, melyet ők f. é. augusztus hó végéig lefizetni kötelezték magokat.

Figyelemmel hallgatta meg a közgyűlés Svehla Gusztáv alesperes tanügyi jelentését, mely szerint az összes tankötelesek száma 7010; ezek közül iskoláinkba járt 5956 (idegen iskolákba járt 627 gyermek). Az isko-

lába járak %-a egy idő óta évről-évre csökken: 1887-ben 98.4% látogatta az iskolát, most ezen arány 92.9%-ra esett le. Ennek okát leginkább azon körülménynek kell tulajdonítanunk, hogy a községi előljáróság nem elég szigorú a mulasztókkal szemben. Az esperességben 57 iskola van 71 tanítóval. Az előirt tantárgyak az összes iskolákban megnyugtató eredménnyel tanítottak. A magyar nyelv tanításáról előterjesztett külön jelentés ismét némi haladást jelez. A tanügyi jelentésből kifolyó ügyek általán az esp. iskolatanács javaslata alapján nyertek elintéztést. A tanügyi kapcsolatokban felmerült a libetbányai különös eset, a hol az egyház szervezni óhajtott egy új tanítói állomást, melynek díjazásához községi segélyt kért. Libetbánya nagy község meg is adta az új tanító fizetésének megfelelő segélyt, de oly feltétel alatt, hogy az egyház által választott tanító megerősítését a község fentartja magának. A közgyűlés ezen határozatot megsemmisítette, még pedig azért, mert az egyház itt jogfeladást követett el, a mennyiben az egyháznak úgy is joga van — aránylag a r. kath. egyház támogatásának megfelelő adjutumot kívánni.

A különféle segélyekért beadott folyamodások már előzőleg lelkiismeretesen átvizsgáltattak s következők ajánlatnak: Baldacsyánumra Osztrólúka mely templomot, és Vámos, mely iskolát épít. Papok közül Droppa Gyula bábászéki lelkész, özvegy papnék közül Braxatoriszné, Urbanszkyné, Krcsméryné és Blatnickyné ajánlatnak segélyezésre; Zsedényianumra pedig Gróó Géza, besztercebányai, Balkovics Endre salfalvai és Steflik Endre mogyoródi tanítók terjesztetnek fel.

Kerületi közgyűlésre menendő követekül kiküldettek az elnökség mellett: Bakay Péter esp. főjegyző és Linder Mihály lelkészek, továbbá Stadler Tófor kir. tanácsos, Halassy Gyula, Lehotzky Egyed, dr. Radvánszky György orsz. gyűl. képviselők, Kollár János és Chovan János ügyvédek.

A gyűlés vége felé „elharapódzott“ a radványi tagosítási ügy körüli vita, mely több mint egy órai időt emésztett fel. Ugyanis a kommasacio idején bizonyos erdő és legelő jutalék hasított ki a királyfalvai leányegyház részére „evang. tanítónak“ szóló czímen. Úgy de királyfalván nincs ev. tanító, hanem a leányegyház gyermekei a közvetlen közelben levő anyaegyház iskolájába járnak, miért is Királyfalva leányegyháza a tagosításnál nyert tanítói területek haszonélvezetét átengedte az anyaegyháznak; holott a radványi tanítók oly czímen, hogy ez nem az egyház vagyonának, de tanítói fizetés növelésére hasított ki, azt magoknak vindikálják. Hosszas tanácskozás után a tanítók támasztott igénye jogosnak el nem ismertett s elvetetett.

A közgyűlés kisebb jelentőségű, több adminisztratív természetű ügy elintéztése után d. u. 1 órakor az elnökség elintéztésével végződött.

Az Úr munkásainak munkája áldott legyen!

Vitális Gyula

*

— **A bánati esperességből.** Vasárnap, augusztus 2-án vezetett be hivatalába tiszt. Kiss Kálmán, aki azelőtt Tem.-Buttyinban hét évig lelkészkedett, zsúfolt templomi közönség jelenlétében, Tót Aradácson. Installátor Bujkovszky G., alesperes volt, aki a jó rendet kedvelő gyülekezetet egyetértés és békességre intette, valamint azon tiszteletadásra, melyet minden egyház saját lelkésze iránt tartozik. S ezen talpraesett figyelmeztetés, ha megemlékezünk a választást megelőző nem kevés pártoskodásról, a maga helyén volt. — Tanukul a lelkészi karból részt vőnek ezen ünnepségnél: Jeszenszky Nándor n. becskerei, Róth Béla tör.-becsei, Paulinyi Samu, antalfalvi s Nyácsik Endre kis-semlaki lelkészek.

A papnak kötelességeit komolyan és érdekesítően rajzoló installacionális beszéd és az eskü elmondása után az egyház „Kral' věčný nás požehnej“ ének első versét (l. Trnovszky 383. szám) zengedezte el, melynek elhangzása után Nyácsik Endre kis-semlaki lelkész a fényes gyülekezet előtt a szószéken Máté ev. 22 nyomán prédikált, témául a 21-dik verset használva fel. Ez utóbbi a liturgia vezetésére is felkérte, úgy hogy a beigtatott Kis K. testvér csupán a sz. beszéd utáni ima és az Ároni áldásnak hívei előtti elmondására szorítkozott. A 351. számú hosszú ének eléneklésével a nagy sokaság az Isten házáat elhagyta.

Az egész ünnepély kezdete, tartama s lefolyása épületes s lélekemelő volt s a hivatalába beigtatott csakis azt fájlalhatta, hogy édes szülei, akiket oly korán veszített el, ezen, reá nézve oly nevezetes napon, nem örülhettek ő véle az örülövel. Az istentisztelet végeztével a Pest, Temes, Torontál, Nógrád s más megyékből idesereglett rokonok, ismerősök, barátok és kiváló tekintélyű vendégek szerencsekívánataikat fejezték ki a nap hőse, az installált iránt, Istentől erőt és kegyelmet kívánva neki nehéz, de magasztos hivatala viseléséhez. Éltesse őt Istenünk soká, kedves nevével s gyermekével. N—k. E—e.

VEGYESEK.

Lapunk érdekében. Olvasóinkat tisztelettel kérjük szíveskedjenek előfizetéseiket megújítani; a hátrálékosok pedig törlesszék tartozásaikat.

Az esperességi és kerületi gyűlések főtisztelendő s nagytiszteletű elnökeihez újlag is azon alázatos kérelemmel járunk: méltóztassanak kegyesen gondoskodni, hogy a vezetésök alatt folyó gyűlésekről gyors és megbízható tudósításokat nyerhessünk. *Szerkesztő.*

— **A tiszai kerület által** vallástani tankönyve kitűzött pályadíjat Nemes Károly diósgyőri lelkész magyar, Strauch Béla felkai lelkész német munkájával nyerte el, s a pályadíj köztük egyenlően meg fog osztatni. Mikulás Imre csetneki tanító pályamunkája 50 frt jutalomban részesül.

— **Értesítés.** Az eperjesi ev. ker. collegium főgymnasiumában az 1891/92. tanévre szóló beiratások f. é. szept. 1—3 bezárólag eszközöltetnek; a beiratásokat megelőzőleg aug. 30. és 31. napjain tartatnak a felvételi, javító és eset-

leg magánvizsgálatok. Az előadások a főgymnasiumban szeptember 4-én veszik kezdetüket. A gymnasium a jövő tanévben is mindenben a nm. m. k. vallás- és közokt. ministerium közvetlen vezetésére alatt álló gymnasiumokban érvényes tantervet fogja követni, és így az 1890. évi XXX. t.-cz. értelmében a görög nyelv tanítását pótló tanfolyam, mely a lefolyt tanévben már az V. osztályban életbe volt léptetve, a küszöbön álló 1891—92. tanévben a VI. osztályban is — a görög nyelv tanítása mellett — a törvénykövetelte fokozattal be lesz rendezve. A coll. főgymnasium növendékei vallásfelekezeti különbség nélkül részesülhetnek a collegium kebelében fennálló tápintézet kedvezményeiben; az ezekre nézve megállapított díjak, mindig fél évenként érte, a következők: convictusi ebéd és vacsoráért 31 frt., convictusi ebédért 19 frt. Ezen díjak fél évenként előre fizetendők; e díjakból elengedésnek is van helye. Van a collegiumnál azonkívül számos alapítvány, melyből évenként 5—65 frtos ösztöndíjak és praemiumok osztatnak a coll. növendékeinek; a mult iskolai évben 23 gymnasiumi tanuló részesült ezen ösztöndíjakban. Eperjesen, 1891. aug. havában. — *Az eperjesi evang. ker. collegium főgymnasiumának igazgatója.*

— **A pozsonyi ág. h. ev. lyceumnál** az 1891¹/₂-ik tanévre szóló beiratások f. é. szeptember hó 1—3. napján délelőtt 8—12, délután 2—5 óráig lesznek. A magánvizsgálatok augusztus hó 30-án, a felvételi, javító s pótló vizsgálatok 31-én tartatnak. A tanév megnyitása szeptember hó 4-én lesz; az előadások 5-én kezdődnek. A tápintézet szeptember hó 1-én nyitattik meg. *Az igazgatóság.*

— **Az aszodi ág. hitv. ev. algymnasiumban** szeptember hó 1, 2, és 3-ikán lesznek a beiratások, a tanítás szeptember 4-én veszi kezdetét.

— **Rövid hozzászólás** a mult számban közzétett nyílt kérdésre. Igen elszomorító az a rosszakarat, de teljesen jogtalan is az eljárás, ha maga a pap esik efféle károsító hibába. Igenis, keresztelünk, esketünk mi is akárhányszor ének s orgonaszó nélkül, sokszor a paplakon is, de a pap tekintse lelkiismeretbeli ügynek, hogy a tanító mindannyiszor megkapja a stólat, a mi hiványilag illeti őt!

Engisch Frigyes.

— **Hozzászólás.** Becses lapjának 33-ik számában a hozzászólásra közölt nyílt kérdéshez szíves engedelmevel bátor vagyok a következőkkel hozzájárulni. Vocátoromnak egy pontja, e kérdést illetőleg így szól: Minden esketésért jár 1 frt. stola. Ezen járulékot évekig akadály nélkül megkaptam, mig egyszer csak egy helybeli conventben a lelkész úr indítványára azon határozat hozatott: Bei der Kopulation gefallener Ehepaare hat Orgelspiel und Gesang wegzubleiben. Protestáltam ez ellen ugyan, mert sejtettem, hogy ezen határozat káromra lesz, mert úgy gondoltam, ezen párok bizony nem fognak nekem fizetni, ha nem fungálok; de a lelkész úr biztosított, hogy stolám mindenestre meg lesz. — Miután azonban biztos ut és mód nem adatott ezen járulék behajtására, legtöbb (nem ugyan minden) esetben jogos követelésemtől elúttettem s így az illető párral együtt megbüntettettem én is, ámbár mitsem vétettem. Tartott ez addig, mig az esperességi papi értekezleten, nem tudom kinek indítványára, azon minden tekintetben helyes határozat hozatott, hogy: „ezentul minden esketés orgona és ének kíséret mellett tartassék.“ — Ez sok elkeseredésnek, mely elébb ily egyoldalú eljárás mellett származott, véget vetett, s a tanítót, kire bizony ezen kis járulék mindenkor ráfér, megkímélte sok kellemetlenségtől. Ajánlanám, ott, hol az egyház veteményes kertjének felügyelője bármi okból a kertész ellen ily módon agyarkodik, egy jóakaró lelkész vagy tanítóbarát által egy hasonló indítvány hozatalát. *Egy tanító.*

— **Helyreigazítás.** Nagytiszteletű szerkesztő úr! A „Pesti Napló“ 214. sz. reggeli kiadásában a bánati ág. h. ev. esperesség közgyűléséről egy, a rágalom mérgébe már-

tott tollal írott tudósítás jelent meg, mely szerint: „az esperesség összes tagjai Abafinak, verseczi ev. lelkésznek“ — kit a vallás- és közoktatásügyi miniszter állami szempontból kifogásolt és a verseczi reáliskolánál teljesített hittanári működésétől eltávolított — „védelmére keltek, mint a kinek hazafiságához, lelkes magyar voltahoz a kétség árnyéka sem férhet.“ — Ezen gyalázatos rágalommal szemben álljon itt az igazság, mely ez: Nagyt. Kramár Béla főesperes úr ezen ügy tárgyalásakor az összes jelenlevők zajos helyeslése közben kijelentette, hogy A bafi hazafiságáért garanciát nem vállal, de azt sem engedheti meg az esperesség, hogy annak egyik tagja névtelen följelentés alapján a legrútabb és legsúlyosabb váddal illettessék. Lépjének fel konkrét váddal, s akkor az esperesség egy percig sem fogja kebelében megtűrni a hazárulót; de ha a vád alaptalan: a rágalmazót is épen oly kegyetlenül fogja sujtani. — Ezen helyreigazításnak szíves felvételét kérve, maradtam Lieblingen, 1891. aug. 13-án nagyt. szerkesztő úrnak alázatos szolgálja *Zvarinyi Emil* ev. lelkész.

— **Szíves tudomásul.** Megjelent német nyelven Weber Samu, szepes-bélai lelkész ur keresztyén vallásoktatásának negyedik teljesen átdolgozott kiadása az á. h. ev. népiskolák számára, mely a XIII. városi esperesség által 10 arannyal jutalmaztatott, a következő beosztással: I. rész, az 1—2 osztály számára, vallás-erkölcsi elbeszélések; II. rész a 3—4 osztály számára, bibliai történetek az ó és új testamentumból; III. rész az 5—6. osztály számára rendszeres hit- és erkölcsstan, egyháztörténeti képek és káté. A megrendelések egyes részekre is elfogadtatnak a szerzőnél.

— **Az új tanév közeledtével szabadjon „Vallástan“** című művem az elemi iskolák részére a nt. testvérek becses figyelmébe ajánlani. Luther kiskatéja ez gyermek-stylusban, közbe olvasztva a bibliai történetek, énekversek, szent írási helyek, imák, emlékeztető versek; sőt függelékül, hol szokásban volna, mint nálunk, veni sancte és te deumhoz ének és ima. Kik eddig művem tankönyvül használták, a legnagyobb dicsérettel nyilatkoznak róla. Ez a harmadik javított és bővített kiadás, négy ív terjedelmű; jó papíron, erős kötésben 32 kr.; 10% rabatt mellett alólírott nál Salgótarjánban kapható. Egyidejűleg ajánlom „Egészségi, illem- és erkölcsi szabályok“ verses művecském, melyet a főváros s a miniszterium a tanfelügyelőknek melegen ajánlvá felkarolt s mely hatvan ezer példányban jelent meg eddig, népiskolák s óvodák részére. Kapható kizárólag, ifj. Nagel könyvtárus úrnál Budapest, Muzeum körút. Ara 6 kr. 10% rabatt. Végre ajánlom „kis énekes“ művecském kivált közös iskolák részére az énektanítás könnyítése céljából. Ara 5 kr. 10% rabattal. — *Ruttkay Sándor*, salgótarjáni ev. lelkész.

— **Tranovszky György életrajza.** A f. évi augusztus 26-án Liptó-Szent-Miklóson megtartandó Tranovszky-féle emlékünnepegy alkalmából megjelent: „Život Jura Tranovského“ (Tranovszky György élete) Mockó János csásói lelkész s nyitrai alesperestől. Ara egy példánynak 40 kr., postabérrel 43 kr.; 10 példány bérmentve s 1 példány ráadásával küldetik. Raktár a szerzőnél. E beható tanulmány alapján a tárgy és egyéniség iránt lelkesedéssel irt munkát, de kivált tótajku gyülekezetekben működő lelkészársaimnak melegen ajánlom. Egyházunk történelme iránt érdeklődő mivel embernek ép úgy ki fogja elégteleni tudni vágyát, mint kedves, építő olvasmányul szolgálhat a nép fiának.

— **Bibliai kalauz,** írta Grátz Mór kolozsvári ev. pap. Ezen Altherr Alfréd baseli tanár művének nyomán irt ismertetését a szent írásnak, mint ügyes tanár kezében vezérfonalul nagyon jól használható tankönyvet, melegen ajánljuk kivált hittanáraink becses figyelmébe.

— **Lelkész választás.** Pálmay Lajost főtiszt. Karsay Sándor püspöki urnak unokáját s kedves segédlelkészét, titkárát a réthei ev. gyülekezet f. hó 16-án lelkészévé választotta. Derék ifjú testvérünket kísérje az Urnak áldása.

— **Gyászbeset.** F. é. augusztus 11-én hosszas szenvedés után hunyt el Szabó Mihály kiérd. ev. lelkész neje és gyermekei karjaiban P.-Darócson, Losonc mellett. A boldogult az 1848/9-i szabadságharcot mint végzett theologus fegyveres kézzel harcolta végig, majd bujdosni volt kénytelen, míg végre a Zemplén, ill. Ung megyei Kazinczy és Stépán családok öt gazdatiszti, majd nevelői minőségben házukba fogadták s az üldözéstől megmentették. Vladár Kristóf, zempléni nagybirtokos 1853-ban Kladzányba hívatta meg lelkésznek, hol 35 évig működött, az elzüllesnek indult kis egyházat erkölcsi és anyagi virágzásra emelve. Két év előtt annyira súlyosodott régi betegsége, hogy szeretett egyházától meg kellett válnia s azóta hol Czegléden egyik leányánál, Török József pestm. főesperes nejenél, hol másik leányánál, Török Gyula birtokos nejenél P.-Darócson élt csendesen kedveseinek szeretetétől környezve. Ez utóbbi helyen érte el őt 68 éves korában a halál. Scholz Gusztáv budai tisztársunk sógorát gyászolja az elhunytban. Áldott legyen a jó családfő, a lelkes hazafi, a buzgó lelkész emléke! Klein Ernő érd. felkai és bártfai lelk. életének 82. évében Birdán átutaztában meghalt, eltemettetett aug. 17-én d. u. 4 órakor ugyanott. A megboldogult 1849. évi hazafias magaviseletéért halálra volt ítélve, kegyelemből 5 évi súlyos börtönnel lakolt. Nevét az irodalomban „Geschichte von Ungarn“ című művével ismeretessé tette. Nyugodjék békében.

— **Ajánkőzés.** Egy ág. hitv. ev. segédlelkész valamely magyar gyülekezetben működő rendes lelkész oldala mellé ajánkodik szerény igények mellett. Szíves tudakozódások e lap szerkesztőségéhez intézendők.

PÁLYÁZATOK.

A békés-csabai ág. hitv. evang. egyház 3 tót-magyar tannyelvű, tanyai tanítói állomásra pályázatot hirdet.

A tanító évi fizetése 350 frt, lakás, kert használat. Az állomások f. évi október 15-én elfoglalandók. A folyamodványok szeptember 15-ig alólírott igazgató-lelkészhez küldendők, a ki felvilágosítással szívesen szolgál.

B.-Csabán, 1891. augusztus 15-én.

Szeberényi Lajos Zs.,
ig.-lelkész.

Az aszódi ág. ev. algymnasiumban két rendes tanári állomás töltendő be. Az egyik állomás a számtan s valamely más tantárgynak, a másik tanszék pedig a földrajz és természetrajz (vagy esetleg a latin nyelv és más valamely tárgy) tanításával van egybekötve. Mindkét tanszék javadalmazása 800—800 frt fizetés, kényelmes lakás és két öl tűzifa. Az állomások szept. elején foglalandók el. A folyamodványok f. é. augusztus 24-ig nt. Moravcsik Mihály lelkész és isk. bizottsági elnökhöz Aszódra küldendők.

Aszód, 1891. aug. 3.

Az iskolai bizottság.